

SCHADE AAN KERINGEN

Registratienummer: 26.023793

Aan De verenigde vergadering **Datum** 13-mei-2026
Van D&H **Datum** 24-mrt.-2026
Onderwerp Besluit Schade aan keringen gedeeltelijk terugdraaien

Portefeuillehouder: Marjon Verkleij-Lemmers

Voorgesteld besluit

1. Het herstel van schade aan groene regionale keringen door scheepvaart- en windgolven weer te laten vallen onder het gewoon (dagelijks) onderhoud van perceeleigenaren, zoals de situatie was tot 2022. Rijnland blijft verantwoordelijk voor waterveiligheid, toezicht & handhaving en voor het buitengewoon (groot) onderhoud.
 - a. Daarvoor het VV-besluit Schade aan keringen uit 2022 gedeeltelijk terug te draaien.
2. Het weren van grootvee van de kering door middel van een afrastering juridisch te verankeren in de Waterschapsverordening.
3. Een eenmalige en afgebakende overgangsregeling vast te stellen voor schadebeelden uit de periode 2022–2026, waarbij Rijnland deze schade zal herstellen, met als doel een duidelijke scheiding te maken tussen het afgelopen tijdelijke beleid en het reguliere onderhoudskader.
 - a. Het college van dijkgraaf en hoogheemraden opdracht te geven voor de uitwerking: scope, voorwaarden, prioritering en planning, inclusief scheiding regulier onderhoud vs. overgangsherstel.
4. Het college van dijkgraaf en hoogheemraden opdracht te geven de onderhoudsverordening en het uitvoeringskader te actualiseren en te implementeren.

Context

In de periode 2019-2022 ontving Rijnland meerdere signalen van percee-eigenaren dat zij het onrechtvaardig vonden om verantwoordelijk te zijn voor schade aan groene keringen die zij niet zelf veroorzaken of kunnen voorkomen. Deze schade wordt met name veroorzaakt door wind- en vaargolven. Om discussies te verminderen, duidelijkheid te geven en draagvlak te vergroten, nam de VV in 2022 het besluit Schade aan keringen. Uit evaluatie van dit besluit over de periode 2022-2026 blijkt dat het positieve effecten heeft op de relatie met percee-eigenaren, maar tegelijkertijd leidt tot structureel hogere kosten en extra druk op uitvoering. Dit vraagt om een heroverweging van de gekozen werkwijze en een expliciete bestuurlijke afweging over de verdeling van verantwoordelijkheden.

Deze besluitvorming heeft uitsluitend betrekking op regionale groene waterkeringen (waterveiligheid). Dit zijn keringen zonder harde constructie, die bestaan uit een grondlichaam, zoals een dijk of kade van aarde.

Argumenten

1.1 Dit herstelt een eenduidige en uitlegbare verantwoordelijkheidsverdeling

Door het besluit uit 2022 gedeeltelijk terug te draaien sluit Rijnland weer aan bij het uitgangspunt dat gewoon onderhoud bij percee-eigenaren ligt, terwijl Rijnland verantwoordelijk blijft voor waterveiligheid, toezicht & handhaving en het buitengewoon (groot) onderhoud. We draaien besluitpunt twee uit 2022 volledig terug. Besluitpunt drie en zes zijn uitgevoerd. Besluitpunt vier blijft onveranderd. Dit creëert een helder en uitlegbaar kader dat aansluit bij het Afwegingskader kostenverdeling waterbeheer, dat D&H in 2025 heeft vastgesteld (bijlage 3). Hieruit volgt dat volledige kostenovername niet direct voortvloeit uit wettelijke verplichting of direct collectief belang, waardoor een expliciete keuze en onderbouwing nodig is. Daarnaast voorkomt dit precedentwerking naar andere dossiers.

Rijnlands verantwoordelijkheid voor waterveiligheid en voor groot en buitengewoon onderhoud blijft hierbij geborgd: we blijven zelf verantwoordelijk voor de stabiliteit en het functioneren van de kering. Bij structurele schade of sterke golfaanslag kan Rijnland vanuit waterveiligheid alsnog robuuste maatregelen treffen via onderhoud of projecten.

1.2 Terugdraaien is beter uitvoerbaar binnen de beschikbare capaciteit

De evaluatie laat zien dat de huidige werkwijze leidt tot structurele extra druk in de uitvoering. Hierdoor verdringt schadeherstel regulier onderhoud en andere beheeropgaven. Het terugdraaien van het besluit zorgt voor een vermindering van deze structurele belasting en een beter beheersbare onderhoudsopgave.

1.3 Dit is consistent met onderhoudsplichten bij andere waterschappen

Deze lijn sluit aan bij de gebruikelijke inrichting van onderhoudsplichten bij veel waterschappen, waar gewoon onderhoud bij de eigenaar of gebruiker ligt en buitengewoon onderhoud bij het waterschap. Dit maakt het besluit uitlegbaar als een terugkeer naar het reguliere stelsel in plaats van een structurele uitzondering.

1.4 Het draagt bij aan betaalbaarheid en zorgt voor een duidelijk verschil tussen algemeen en collectief belang

Waterveiligheid is een algemeen belang, maar dat betekent niet automatisch dat alle herstelkosten voor schade aan keringen in eigendom van derden collectief voor rekening van de waterschappen zijn. Door het besluit terug te draaien blijft het onderscheid tussen algemeen belang en onderhoudsplicht van eigenaren helder. Zo voorkomen we ook dat het bijdraagt aan tariefstijging.

2.1 Het weren van grootvee voorkomt structurele schade aan de kering en de herstelkosten daarvan

Begrazing met grootvee kan leiden tot vertrapping, spoorvorming en lokale verzwakking van het talud. Dit kan erosie versnellen en beschadigingen vergroten. Door grootvee van de kering te weren beperken we deze belasting en blijft de stabiliteit van de kering beter geborgd. Ook voorkomen we hiermee kosten voor extra onderhoud en herstelwerkzaamheden, en wordt het beheer doelmatiger.

2.2 Juridische verankering zorgt voor duidelijkheid en handhaafbaarheid

Door het weren van grootvee vast te leggen in de Waterschapsverordening ontstaat een duidelijke juridische basis voor toezicht en handhaving. Dit voorkomt interpretatieverschillen en geeft percee-eigenaren en toezichthouders helderheid over wat wel en niet is toegestaan.

2.3 Het sluit aan bij Rijnlands uitgangspunt dat keringen vrij moeten blijven van belastende activiteiten

Het weren van grootvee past bij het uitgangspunt van Rijnland dat we activiteiten die de stabiliteit van de kering mogelijk beïnvloeden beperken. Door dit expliciet te regelen ontstaat een eenduidig kader voor beheer, toezicht en handhaving.

3.1 Een overgangsregeling voorkomt discussies en creëert een duidelijk eindpunt

Sinds 2022 zijn de verwachtingen van perceeleeigenaren veranderd doordat Rijnland schadeherstel op zich nam. Een overgangsregeling maakt het mogelijk om de beleidswijziging zorgvuldig door te voeren: direct na het besluit van de VV geldt het reguliere onderhoudskader weer. Schadebeelden uit de periode 2022–2026 rondt Rijnland eenmalig af. We brengen een duidelijke scheiding aan tussen het eerdere beleid en de nieuwe situatie. Dit voorkomt dat discussies over verantwoordelijkheid voor bestaande schadebeelden blijven doorlopen in uitvoering, communicatie en bestuurlijke behandeling.

3.2 Een eenmalige afronding is uitvoerbaar en voorkomt een complex vergoedingssysteem

Alternatieven zoals een subsidieregeling of individuele vergoedingen leiden tot een hybride systeem met extra administratieve lasten, discussies over gelijkheid en mogelijke bezwaarprocedures. Door de bestaande schadebeelden centraal af te ronden blijft de uitvoering eenvoudiger en eenduidiger.

4.1 Een eenduidig uitvoeringskader voorkomt interpretatieverschillen en vergroot de uitvoerbaarheid

Voor zowel perceeleeigenaren als medewerkers is er een duidelijke en voorspelbare werkwijze nodig. Uniforme afspraken over inspectie, verwachtingen, termijnen en escalatie voorkomen discussie over verantwoordelijkheden en doorlooptijden en maken de uitvoering beter voorspelbaar. Het uitvoeringskader is dan ook inclusief:

- a. Uniforme communicatie: inspectie, verwachting, termijnen en escalatieladder
- b. Juridisch haalbare eisen aan onderhoud en inrichting
- c. Eenduidig handavingskader en interne werkwijze
- d. Het informeren van perceeleeigenaren over de wijziging en de overgangsaanpak, gebruikmakend van de voorjaarsinspectie

4.2 Heldere eisen en een uniform handavingskader vergroten de juridische houdbaarheid

Door juridisch haalbare eisen aan onderhoud en inrichting vast te leggen en een eenduidig handavingskader te hanteren, kan toezicht en handhaving consistentier plaatsvinden. Dit vergroot de rechtszekerheid voor perceeleeigenaren en ondersteunt medewerkers bij een consequente toepassing van regels.

4.3 Het maakt duidelijk hoe Rijnland omgaat met structurele schade op kwetsbare locaties

Op locaties waar schade door golfslag of erosie structureel optreedt, kan het doelmatig zijn om een ander type herstelmaatregel toe te passen die past bij de lokale omstandigheden, zoals bij herhaaldelijke schade door scheepvaart of golfslag. Dit kunnen bijvoorbeeld robuustere of meer duurzame oplossingen zijn. Denk aan een harde bescherming of een natuurvriendelijke oever. Door hiervoor duidelijke criteria vast te leggen in het uitvoeringskader blijft inzichtelijk wanneer Rijnland vanuit waterveiligheid maatregelen neemt via onderhoud of projecten.

Financiën

Door het terugdraaien van het besluit dalen de structurele herstelkosten voor Rijnland, aangezien herstel van schade aan groene keringen door scheepvaart- en windgolven weer valt onder het gewone onderhoud van perceeleeigenaren. Dit kan echter leiden tot een verschuiving van werkzaamheden naar toezicht en handhaving, omdat Rijnland toeziet op het tijdig herstellen van schade door perceeleeigenaren. De hiervoor benodigde extra inzet van handhaving bepalen we in de verdere uitwerking. Daarbij bekijken we ook de prioritering van deze werkzaamheden en of de bestaande capaciteit hiervoor toereikend is, of dat aanvullende inzet nodig is.

De overgangsregeling leidt tot een eenmalige herstelopgave voor bestaande schadebeelden uit de periode 2022–2026, zie de tabel hieronder. De raming is gebaseerd op de schadebeelden die sinds 2022 systematisch zijn geregistreerd en gevolgd (van inspectie tot uitvoering), waardoor de omvang van de werkvoorraad en de herstelopgave goed in beeld zijn. De overgangsregeling betreft een afgebakende en eenmalige opgave en leidt niet tot structurele lasten.

Indicatieve opbouw overgangsregeling (werkvoorraad)

Onderdeel		Indicatie
Onderhoud (restant 2026 + eerdere jaren)		€ 1.500.000
Projectencentrum (geprogrammeerde herstelopgave)	Investering	€ 2.000.000

In de uitwerking nemen we de fasering en dekking van deze overgangsopgave op. Daarbij kijken we naar de verdeling tussen exploitatie en investeringen, programmering in het onderhoudsprogramma, prioritering van werkzaamheden (waar mogelijk gecombineerd met lopende werkzaamheden, “werk-met-werk”) en eventuele verwerking in het meerjarenperspectief en de bestuursrapportages.

Risico's

1.1 Terugdraaien leidt mogelijk tot vertrouwensverlies bij perceeleigenaren

Sinds 2022 zijn verwachtingen bij perceeleigenaren veranderd doordat Rijnland schadeherstel op zich nam. Het (deels) terugdraaien van het besluit kan daarom leiden tot onbegrip of het gevoel dat afspraken worden teruggedraaid. Dit risico is te beperken door een heldere en uniforme communicatie over de reden van de beleidswijziging, de scope (groene keringen) en de vraag aan perceeleigenaren vanaf dat moment.

1.2 De druk op handhaving en discussies over schadeoorzaken kan toenemen

Wanneer schadeherstel weer bij de perceeleigenaren ligt, kan vaker discussie ontstaan over de oorzaak van schade en hersteltermijnen. Dit kan leiden tot een hogere druk op toezicht en handhaving. Dit risico is beheersbaar door te werken met een eenduidig handhavingskader, duidelijke definities en een vaste escalatieladder, zodat medewerkers en perceeleigenaren weten waar zij aan toe zijn.

1.3 Het risico bestaat dat schade langer blijft liggen als herstel door derden vertraagt

Waterveiligheid blijft leidend en borgen we via monitoring en risico-gestuurde opvolging. Watersysteembeheerders blijven monitoren en kunnen, bij risico op verergering of bij acuut veiligheidsrisico, escaleren volgens de afgesproken werkwijze. Daarmee voorkomen we dat noodzakelijke maatregelen uitblijven als herstel door derden niet tijdig plaatsvindt.

1.4 De druk op onderhoud neemt af, maar kan verschuiven naar toezicht en handhaving

Door het terugdraaien van het besluit neemt de druk op de onderhoudscapaciteit naar verwachting af, aangezien schadeherstel weer bij perceeleigenaren komt te liggen. Dit kan leiden tot een verschuiving van de werkzaamheden naar toezicht en handhaving, bijvoorbeeld als het herstel niet tijdig plaatsvindt of als er discussie ontstaat over verantwoordelijkheden. Dit risico beheersen we door in de verdere uitwerking expliciet vast te leggen hoe we hier vanuit toezicht en handhaving mee omgaan, welke rol handhaving bij opvolging van schadeherstel vervult en hoeveel capaciteit we hiervoor inzetten.

2.1 Het besluit kan leiden tot weerstand bij perceeleigenaren en agrariërs

De kans bestaat dat perceeleigenaren, met name agrariërs, het weren van grootvee van de kering ervaren als een beperking van het gebruik van hun perceel. Dit kan leiden tot weerstand of vragen oproepen over de noodzaak van de maatregel. Dit risico is te beperken door duidelijke communicatie over de reden van het besluit (bescherming van de kering en waterveiligheid) en over welke situaties wel en niet zijn toegestaan.

2.2 Toezicht en handhaving vragen een consistente uitvoering

Het vastleggen van dit besluit in de Waterschapsverordening vraagt om consistente toepassing in toezicht en handhaving. Verschil in interpretatie van de regels kan leiden tot discussie of ongelijkheid in behandeling. Dit risico is

te beperken door duidelijke interne werkafspraken, een uniforme werkwijze en heldere communicatie met perceeleeigenaren.

3.1 De overgangsopgave vraagt extra inzet en kan regulier onderhoud verdringen

De uitvoering van de overgangsopgave vraagt tijdelijk extra capaciteit en middelen. Hierdoor bestaat het risico dat regulier onderhoud of andere werkzaamheden onder druk komen te staan. Dit risico is te beperken door de overgangsopgave expliciet te programmeren, prioriteren en waar mogelijk te combineren met lopende projecten ("werk-met-werk").

3.2 De overgangsregeling kan worden gezien als precedent voor toekomstige schadeclaims

Perceeleigenaren zien Rijnlands eenmalige herstel van bestaande schadebeelden mogelijk als voorbeeld voor de toekomst. Dit risico is te beperken door duidelijk te communiceren dat het gaat om een eenmalige afronding van de beleidsperiode 2022–2026, waarna het reguliere onderhoudskader weer volledig van kracht is.

3.3 De omvang van de werkvoorraad kan groter blijken dan vooraf ingeschat

Bij de uitvoering van de overgangsregeling kan het aantal te herstellen schadebeelden groter uitvallen dan vooraf geraamd. Dat leidt dan mogelijk tot hogere kosten of een langere doorlooptijd. Dit risico is beperkt, aangezien we schadebeelden al sinds 2022 systematisch registeren en volgen, van inspectie tot uitvoering. Hierdoor hebben we inmiddels goed inzicht in aantallen en typen schade en de omvang van de werkvoorraad, waardoor we nu een realistischere inschatting kunnen maken dan bij het oorspronkelijke besluit.

Vervolg

- Na besluitvorming door de VV draagt D&H zorg voor de verdere uitwerking en implementatie van dit besluit in een uitvoerbaar en eenduidig kader voor de organisatie en de omgeving. Rijnland actualiseert hiervoor de relevante beleids- en werkafspraken en zorgt waar nodig voor juridische borging in de Waterschapsverordening, de onderhoudsverordening en bijbehorende werkinstructies.
- Parallel hieraan implementeren we de uniforme werkwijze. Dit omvat onder andere een vaste communicatieketen (inspectie, verwachting, termijnen en escalatieladder), eenduidige definities en een heldere werkwijze tussen onderhoud, handhaving en watersysteembeheer.
- We informeren perceeleeigenaren en andere betrokkenen actief over het nieuwe uitgangspunt, de ingangsdatum en de gevolgen daarvan. Daarbij maken we duidelijk wat er van perceeleeigenaren wordt verwacht, welke termijnen gelden en hoe opvolging plaatsvindt. Dit gebeurt via een gerichte communicatieaanpak, bijvoorbeeld door middel van een brief en ondersteunende informatie, zoals een FAQ.
- De eenmalige overgangsregeling voor schadebeelden uit de periode 2022–2026 werken we vervolgens verder uit en voeren we gefaseerd uit op basis van prioritering en programmering, waar mogelijk gekoppeld aan lopende werkzaamheden ("werk-met-werk").
- Over de voortgang, financiële ontwikkelingen en eventuele knelpunten rapporteren we via het reguliere meerjarenperspectief en de bestuursrapportages (buraps), wat tijdig bijsturen mogelijk maakt. Met dit besluit ronden we het BOB-traject schade aan keringen af en gaan we over naar de reguliere werkwijze rondom onderhoud aan regionale keringen.

Bijlagen:

1. [Samenvatting besluitnota VV 28 september 2022](#)
2. [Gevolgen per thema \(totaal schadebeeld, onderhoudsplicht, kosten, capaciteit, imago\)](#)
3. [Afwegingskader kostenverdeling waterbeheer Rijnland-derden \(besluitnota 23 april 2025\)](#)

Bijlage 1: Samenvatting – Besluitnota schade aan keringen (VV van 28 september 2022)

Aanleiding

Rijnland krijgt regelmatig signalen dat perceeleeigenaren het oneerlijk vinden om verantwoordelijk te worden gehouden voor schade aan keringen die zij niet zelf hebben veroorzaakt of hadden kunnen voorkomen. Om deze zorgen weg te nemen en de onderhoudsplicht te verduidelijken, wordt een beleidswijziging voorgesteld.

Kern van het besluit:

1. **Verplichte afrastering voor grootvee** op keringen om trapschade te voorkomen.
2. **Gefaseerde invoering:** Rijnland neemt gedurende de eerste twee jaar de kosten voor herstel van schade door scheepvaart, wind en golven voor eigen rekening.
3. **Evaluatie na twee jaar:** Rijnland beoordeelt kosten, capaciteit en effecten, en beslist of ook schade door graverij van dieren en onbekende oorzaken wordt overgenomen.
4. **Verantwoordelijkheid perceelegeenaar blijft** voor herstel van schade door bomen, opschot, voertuigen en afval.
5. **Aanpassing keur en uitvoeringsregels** (waterschapsverordening) wordt voorbereid om dit beleid juridisch te verankeren.
6. **Financiële dekking:** voor herstelkosten wordt € 150.000 per jaar gedurende twee jaar opgenomen in het MJP.

Achtergrond en argumentatie:

- Jaarlijks worden ca. 300 schadegevallen geregistreerd, waarvan ca. 50 tot handhaving leiden. Grootvee blijkt de grootste aanwijsbare schadeveroorzaker.
- Door afrastering en kostenovername voor niet-verwijtbare schade verwacht Rijnland minder discussies over oorzaak en aansprakelijkheid, meer gelijkheid tussen perceeleeigenaren en lagere juridische druk.
- De meerkosten voor Rijnland worden geraamd op € 100.000 tot € 150.000 per jaar, passend binnen de exploitatiebegroting.

Risico's en aandachtspunten:

- Onvoldoende medewerking perceeleeigenaren bij plaatsing afrastering.
- Extra handhaving capaciteit nodig voor controle en opvolging.
- Mogelijke discussie over oorzaak van schade, aangezien Rijnland deels de bewijslast op zich neemt.
- Herstelkosten kunnen hoger uitvallen dan geraamd.

Conclusie

Het besluit moet zorgen voor een evenwichtigere verdeling van verantwoordelijkheden tussen Rijnland en perceeleeigenaren. Het beleid voor grootvee sluit aan bij de praktijk bij andere waterschappen en het beleid voor het onderhoud vergroot het draagvlak. De evaluatie na twee jaar is cruciaal om te bepalen of de maatregel effectief is en of verdere verruiming van de kostenovername verantwoord is.

Bijlage 2: Gevolgen per thema

De impact van de drie keuzes zal per thema toegelicht worden. De thema's zijn:

- Totaal schadebeeld
- Onderhoudsplicht
- Kosten
- Capaciteit
- Imago

Impact van de beleidskeuzes op totaal schadebeelden

Sinds de invoering van het besluit in 2022 wordt schade tijdens de voorjaarsinspecties systematisch gelabeld en gevolgd. Hierdoor is het mogelijk om nauwkeurig bij te houden welke schadegevallen onder het besluit vallen en welke teams verantwoordelijk zijn voor herstel. Vanaf 2023 worden de schades, die voortkomen uit het besluit Schade aan keringen, expliciet geormerkt en per stap in het traject gevolgd: van de voorjaarsinspectie, via de toedeling aan de betreffende teams, tot en met de uitvoering van de herstelwerkzaamheden in het programma Ultimo. Dit programma biedt overzicht in de werkvoorraad, de planning en de voortgang van de herstelmaatregelen. Daarmee zijn de data zeer goed gedocumenteerd. Het gaat hierbij om cijfers over het aantal schades door wind- en scheepvaart, de verdeling over de betrokken teams, de financiële impact en de benodigde capaciteit voor herstel.

Sinds 2022 ligt het aantal schadegevallen structureel hoger. Ter illustratie is in tabel 1 te lezen dat de totale schadepunten uit de voorjaarsinspectie afgelopen jaren toegenomen zijn.

Tabel 1: Overzicht totale waarneming schade per jaar							
Jaren	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Schade waarnemingen voorjaarsinspectie	612	479	721	1286	1093	1169	1401

De waarnemingen worden verdeeld over de teams die verantwoordelijk zijn voor de vervolgactie. Het team Handhaving ziet toe op herstel door perceeleigenaren, het team Onderhoud voert herstelwerkzaamheden uit die voor rekening van Rijnland komen, en de Watersysteembeheerders monitoren de situatie en schakelen bij verergering door naar Handhaving of Onderhoud, afhankelijk van de aard van de schade.

Tabel 2: Overzicht opvolg actie na waarneming schade				
Jaar	Totaal ¹	Handhaving	Onderhoud	Watersysteembeheer
2022	1.286	553 (43%)	270 (21%)	215 (17%)
2023	1.093	333 (30%)	338 (30%)	144 (13%)
2024	1.169	327 (28%)	399 (34%)	183 (16%)
2025	1.401	439 (31%)	392 (28%)	225 (16%)
Gemiddelde	1.237	30%	29%	15%

¹De vervolgacties voor beleid, lopende projecten en overige acties zijn uit dit tabel gehaald omdat de opvolgacties n.a.v. de beleidswijzigingen niet direct naar deze teams gaat. Hierdoor is de totaal kolom groter dan de optelsom van handhaving, onderhoud en watersysteembeheerders en komen de percentages gezamenlijk niet tot 100%.

In tabel 1 en 2 is te zien dat het aantal opvolgacties gemiddeld rond 1.200 ligt. Dit is een significante verhoging ten opzichte van de jaren daarvoor. De drie voorgelegde keuzes hebben geen invloed op het totaal aantal schadebeelden. De verdeling tussen onderhoud en handhaving wordt hierdoor wel beïnvloed.

De verdeling van de opvolg acties per team is afgelopen jaren 30%, 29% en 15% respectievelijk voor handhaving, onderhoud en watersysteembeheerders. Er is een duidelijke wisselwerking tussen handhaving en onderhoud: wanneer Rijnland meer onderhoudstaken zelf oppakt (keuze 2 en 3), neemt het aantal handhavingsacties af maar stijgt het onderhoudsvolume. Omgekeerd geldt dat wanneer meer onderhoud wordt neergelegd bij perceeleigenaren (keuze 1), dit leidt tot een toename van het aantal handhavingsacties.

Impact van de beleidskeuzes op onderhoud

Het besluit leidt structureel tot extra onderhoudswerkzaamheden, die ongeveer 18% van de totale onderhoudsvoorraad vertegenwoordigen. Sommige schadegevallen zijn te complex om door het reguliere onderhoudsteam te laten uitvoeren en worden daarom opgepakt via het Projectencentrum. Gemiddeld betekent dit dat sinds de invoering van het besluit jaarlijks ongeveer 80 extra herstelacties bij Rijnland terechtkomen. Daarnaast zijn er gemiddeld 67 onderhoudsacties per jaar.

Tabel 3: Overzicht opvolg actie na waarneming schade door onderhoud									
		2022		2023		2024		2025	
Schade waarnemingen voorjaarsinspectie			% van totaal onderhoud		% van totaal onderhoud		% van totaal onderhoud		% van totaal onderhoud
Totaal onderhoud		270		338		399		392	
Regulier Onderhoud		270	100%	281	83%	295	74%	303	77%
Onderhoud n.a.v. besluit schade aan keringen ²	Op te pakken door onderhoud	0	0%	57	17%	66	17%	80	21%
	Geen actie ³	-	-	-	-	38	9%	9	2%
Projecten	Te complex voor onderhoud ⁴	-	-	-	-	2		6	

² N.a.v. besluit Schade aan keringen zijn de schadebeelden zoals schade door (wind)golven en schepen, die toegedeeld zijn aan het team onderhoud.

³ Door vakspecialisten beoordeeld tot geen actie

⁴ Te complex voor onderhoud wordt opgepakt door het projectencentrum

Uit tabel 4 blijkt dat de waarnemingen door dierlijke graverij redelijk stabiel zijn, gemiddeld 35 per jaar. Bij de keuze voor het extra uitbreiden van de beleidswijziging zouden deze schadewaarnemingen (35 per jaar) ook bij onderhoud terechtkomen.

Tabel 4: Waarneming schade door dierlijke graverij	
Inspectiejaren	Dierlijke graverij
2022	36
2023	38
2024	35
2025	32

- Bij terugdraaien van het besluit blijft alleen het reguliere schadeonderhoud bij het onderhoudsteam liggen, zonder extra lasten. Schade veroorzaakt door wind, golven en scheepvaart verschuift dan naar handhaving.
- Bij behoud van het bestaande besluit blijft het aantal extra herstelacties op het huidige niveau van ca. 67 tot 80 per jaar.
- Bij een uitbreiding van het beleid komen ook de waarnemingen van schade door dierlijke graverij (gemiddeld 35 per jaar) bij het onderhoudsteam, wat leidt tot een hogere werkdruk en extra capaciteitseisen.

Impact van de beleidskeuzes op kosten

Bij terugdraaien van het besluit blijven alleen de reguliere schades voor onderhoud over, waardoor de grote extra kosten door beleidswijzigingen vervallen. Er zal hier geen sprake zijn van verschuiving van kosten naar een ander team. De kosten worden dan door de percee-eigenaren gedragen.

De herstelwerkzaamheden door scheepvaart en windgolven brengen een structurele kostenpost met zich mee van ca. € 1,1 miljoen per jaar. Dit is aanzienlijk hoger dan de oorspronkelijk begrote € 150.000 per jaar.

Daarnaast worden schades die te groot of complex zijn voor het reguliere onderhoud opgepakt door het Projectencentrum, wat neerkomt op een vergelijkbare kostenpost van ongeveer € 1,0 miljoen per jaar. Dit is een theoretische schatting, omdat dergelijke schades binnen projecten vaak gecombineerd worden met andere werkzaamheden, waardoor de werkelijke kosten iets lager kunnen uitvallen. Desondanks blijft het een aanzienlijk bedrag dat direct voortvloeit uit de beleidswijziging.

Schade door graverij van dieren blijft stabiel met gemiddeld 35 gevallen per jaar, waarvoor jaarlijks ongeveer € 150.000 nodig is.

Impact van de beleidskeuzes op capaciteit voor Rijnland

Bij terugdraaien van het besluit zullen de acties voor schade door wind, golven en scheepvaart bij het handhavingsteam liggen, waardoor er een lichte toename zal zijn bij handhaving.

Bij behoud van het huidige besluit blijft de extra capaciteit van structureel ca. 0,5 fte per jaar nodig voor onderhoud van gemiddeld 67 tot 80 herstelacties per jaar. Dit betreft zowel de verwerking van het hoge aantal schadepunten (schadebeoordeling door experts) als de uitvoering van herstelwerkzaamheden. Hierdoor neemt de druk op de beschikbare capaciteit toe, los van het besluit zelf, aangezien ook de algemene onderhoudswerkvoorraad blijft groeien. Kiest Rijnland voor uitbreiding van het beleid, dan komen daar ook de waarnemingen van schade door dierlijke graverij bij (gemiddeld 35 per jaar), waardoor de capaciteit verder onder druk komt te staan en mogelijk extra inzet of middelen vereist zijn.

Impact van de beleidskeuzes op imago

Bij terugdraaien van het besluit kan het imago van Rijnland onder percee-eigenaren verslechteren. Zij worden dan opnieuw volledig verantwoordelijk gehouden voor schade die ze niet konden voorkomen, wat mogelijk tot meer discussies en onvrede leidt. Tegelijkertijd is gebleken dat het imago versterkt kan worden door de extra aandacht voor gesprekken en duidelijke toelichting over de voorjaarsinspectie. Deze aanpak biedt een belangrijk instrument om negatieve effecten te beperken.

Bij handhaving van het huidige besluit blijft het positieve effect zichtbaar. De percee-eigenaren ervaren het beleid als eerlijk en constructief, het vertrouwen in Rijnland is versterkt en de samenwerking tussen handhaving, watersysteembeheerders en percee-eigenaren is verbeterd. Wel moet rekening worden gehouden met de aanzienlijke kostenimpact, die de algemene financiële druk op Rijnland verhoogt en mogelijk invloed kan hebben op het imago bij het doorberekenen van tarieven.

Kiest Rijnland voor uitbreiding van het beleid, dan kan dit imago verder versterkt worden. Het overnemen van schade door dierlijke graverij vergroot het gevoel van gelijkheid en rechtvaardigheid bij percee-eigenaren. Omdat het aantal gevallen relatief klein is, wordt echter verwacht dat deze maatregel geen grote verandering in het imago teweegbrengt.

Bijlage 3: afwegingskader kostenverdeling waterbeheer Rijnland-derden met vier samenhangende stappen en kernvragen

Besluitnota 23 april 2025

Onderhoudsplicht verschuiving van perceeleeigenaar naar Rijnland

Stap 1: Wettelijke verplichting Rijnland? Nee

Want: in de Omgevingswet en waterschapsverordening (voorheen Waterwet en de Waterschapswet) is vastgelegd dat de beheerder van een waterkering de zorgplicht heeft om deze in goede staat te houden. Dit betekent dat Rijnland verantwoordelijk is voor de veiligheid, maar niet dat Rijnland alle onderhoudswerkzaamheden zelf moet uitvoeren.

In de huidige regelgeving (o.a. keur en legger) is onderscheid gemaakt tussen:

- *gewoon onderhoud: perceeleeigenaar is verantwoordelijk voor het reguliere beheer (maaien, kleine herstelwerkzaamheden).*
- *buitengewoon onderhoud: Rijnland is verantwoordelijk voor grootschalige of constructieve ingrepen die de stabiliteit van de kering waarborgen.*

De specifieke schade door scheepvaart en golfslag valt daarmee niet automatisch onder de wettelijke verplichting van Rijnland.

Stap 2: Collectief belang Rijnland? Ja en nee

Want: er is een reden om af te wijken dat rechtvaardigt dat Rijnland de (volledige) onderhoudsplicht overneemt?

Ja, want het maatschappelijk belang (waterveiligheid) is uiteraard gediend met herstel van de kering.

Nee, geen rechtstreeks collectief belang want de kering(en) in deze casus zijn in eigendom van derden. Het feitelijke eigendom en onderhoud ligt daarmee niet direct bij Rijnland.

Stap 3: Bijzondere redenen om af te wijken? Ja, gedeeltelijk

Want:

1. *Verbeteren van imago en samenwerking door (een deel van) het onderhoud over te nemen, kan Rijnland de relatie met perceeleeigenaren verbeteren en draagvlak vergroten.*
2. *Het weren van grootvee van keringen vraagt om beleidswijzigingen en handhaving. Het ondersteunen van perceeleeigenaren bij onderhoud kan als compromis werken.*
3. *Specifieke omstandigheden. Bij grotere wateren waar regelmatig en intensief golfslag of stormschade optreedt, kan het redelijk zijn dat Rijnland zelf optreedt, omdat de schaal van de schade het reguliere onderhoud overstijgt. In de praktijk gebeurde dit al. Bij dit soort situaties zijn vaak ingrijpende maatregelen nodig, zoals steenbestorting of zware oeververdediging, die de verantwoordelijkheid van perceeleeigenaren te boven gaan.*

Stap 4: Opvolgingsacties nodig? Ja

Financieel: Ja

Want: de financiële consequenties zijn aanzienlijk groter dan eerder geraamd. Dit vraagt om aanpassing van het Meerjarenprogramma (MJP) en eventuele reserveringen.

Juridische formalisering: Ja

Want: indien structureel gekozen wordt voor overname van onderhoud, moet dit formeel worden vastgelegd in de Waterschapsverordening en legger.

Implementatie en communicatietraject: Ja

Want: het is nodig om een implementatieplan met heldere verantwoordelijkheidsverdeling op te stellen.

Communicatietraject richting perceeleeigenaren en stakeholders om duidelijk te maken wat Rijnland wel en niet overneemt.

